

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่..... ฉบับที่..... เดือน..... พ.ศ.

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนใน

สำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

จันทร์เพ็ญ หาญชนะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 147 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Kejcie and Morgan ได้จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 32 ข้อ 4 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติ t-test และ 3 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สำหรับผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงนำไปเปรียบเทียบเป็นคู่ด้วย Scheffe แต่ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาล

*สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ขึ้นในโลกมากมาย ทั้งในเชิงที่ได้ผลประโยชน์ที่เป็นโอกาสในการเรียนรู้ วิทยาการและระบบบริหารจัดการที่ก้าวหน้าและในเชิงเสียประโยชน์ที่มีข้อมูลมากกว่า ความรู้มากกว่า สามารถสร้างกฎระเบียบโลกระบบเศรษฐกิจใหม่ และใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ออกมาหาผลประโยชน์จากผู้อื่น ได้ประเทศไทยเองก็กำลังหลงไปกับยุคสมัยแห่งกระแสโลกาภิวัตน์เช่นกัน ทำให้ในปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจจากการรู้ไม่เท่าทัน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้า การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ ก็ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต่อแบบแผนพฤติกรรม ค่านิยม และทัศนคติของคนในชาติ จากปัญหาดังกล่าวทำให้ภาครัฐเริ่มเล็งเห็นความสำคัญ และเริ่มหาแนวทางแก้ไข และป้องกัน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐมองว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถก้าวเดินไปพร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้อย่างมั่นคง ก็คือเรื่องของการศึกษา เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ เพราะการศึกษาในที่นี้ หมายถึง ความเจริญงอกงามเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาประเทศ และไม่ตกเป็นเบี้ยล่างของผู้อื่น อีกทั้งผู้ที่มีการศึกษาย่อมสามารถที่จะนำเอาความรู้ที่มีไปพัฒนาตนเอง และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กลายเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างมีเหตุมีผล มีระเบียบวินัย กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ เพื่อให้ประเทศมีการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เครื่องมือหนึ่งที่ภาครัฐให้ความสำคัญ คือ การปฏิรูปการศึกษา ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้ว 3 ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่ สมัยสิ้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ได้ทรงปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งสร้างความทันสมัย และธำรงความเป็นเอกราชของชาติ ส่วนครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2520 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นการมุ่งสร้างการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม และในครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เป็นการมุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการปฏิรูปครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2552 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง

ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียมกัน ในทุกระดับ ทุกประเภท การศึกษา จะเห็นได้ว่าตั้งแต่การปฏิรูปการศึกษาปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา ภาครัฐจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นหลัก ในทุกๆ ปี ภาครัฐจะทุ่มงบประมาณจำนวนมาก เพื่อการพัฒนาครู บุคลากร และโดยเฉพาะผู้บริหาร เพื่อให้เกิดคุณภาพ เพราะเชื่อว่าคน โดยเฉพาะในส่วนของผู้บริหาร ถือเป็นบุคคลสำคัญของหน่วยงานต่างๆ เพราะเป็นหัวหน้าของหน่วยงาน ที่ต้องทำหน้าที่ควบคุม ดูแล ดำเนินการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้บริหารที่ดีจึงควรมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง และบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ และด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพกระบวนการพัฒนาคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536, หน้า 14)

นอกจากการมีธรรมาภิบาลในโรงเรียนจะช่วยให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนเป็นคนมีคุณภาพได้แล้ว การมีธรรมาภิบาลในโรงเรียนนั้น ยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหภายในองค์กรได้อีกด้วย ตัวอย่างของปัญหาต่างๆ ที่อยู่ภายในองค์กร ได้แก่ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารที่ขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใสในการบริหาร บริหารโดยไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม บริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำของสถานภาพหรือมีความไม่มั่นคงในงาน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักการของธรรมาภิบาลนั้นครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว เพราะโดยแก่นแท้ของธรรมาภิบาล โดยเฉพาะธรรมาภิบาลประชาธิปไตยนั้น เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

ด้วยความสำคัญดังกล่าวในฐานะผู้ศึกษาเป็นนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน และตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 147 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Kejcic and Morgan ได้จำนวน 108 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร และร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ ตามกรอบที่กำหนดไว้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำมาคำนวณค่า IOC (Index of item object Congruence) และปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพ มีค่าความสอดคล้องอยู่

ระหว่าง .8 – 1 เมื่อได้แบบสอบถามที่ได้คุณภาพแล้ว นำไปทดลองใช้กับข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเชื่อมั่น .981 และนำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากขอหนังสือจากอาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงข้าราชการครูในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่า t- test
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ใช้การทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 108 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2. ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงนำไปเปรียบเทียบเป็นคู่ด้วย Scheffe ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การแสดงความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยประกอบด้วย ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน ได้มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพ มีการปฏิรูปศึกษาดมนโยบายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้สถานศึกษายังได้ให้ความสำคัญและตระหนักต่อความคิดเห็นของคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์พิสิทธิ์ ติ๊บมา (มปป.) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) แม้จะดีเลิศสักเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยากที่จะกระทำให้สำเร็จให้ครบทุกหลักการ ฉะนั้นก่อนที่จะมาให้ความสนใจการพัฒนาด้านการบริหารและการจัดการนั้น ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาก่อนเป็นอันดับแรก เพราะว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก่อนที่จะนำไปสู่การพัฒนาอื่น ๆ การพัฒนางานใด ๆ ต้องพัฒนาที่อุดมการณ์ของคนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่แท้จริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นางลักษณ ยูทสุทธิพงศ์ (2550) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนใหญ่ ไม่พบปัญหาใดๆ เพราะทุกคนเข้าใจในหลักการร่วมกัน แต่ยังมีบุคลากรและกรรมการสถานศึกษาบางส่วนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ไม่สนใจกฎ ระเบียบ กติกา และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ควรให้

สถานศึกษาและส่วนราชการทุกแห่งควรใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการอย่างจริงจัง จะทำให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ทุกฝ่ายเข้าใจหลักธรรมาภิบาล และนำไปปฏิบัติจริง มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักคุณธรรม ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารพูดจาสุภาพ เหมาะสม อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความประพฤติดีงาม ตามหลักศีลธรรมจรรยา มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ วาจาสุภาพเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เสริม เกื้อสังข์ (2551) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรม 3) หลักคุณธรรม ตามลำดับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาล หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าต่างกัน ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักคุณธรรมต่างกัน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม และหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่างกัน ผู้บริหารที่มีจำนวนครั้งการเข้าฝึกอบรมพัฒนางานต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวม ด้านหลักความ โปร่งใส หลักความคุ้มค่า ต่างกัน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต้องยืนหยัดในความถูกต้อง รายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 ด้านหลักความโปร่งใส ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎหมาย เนื่องจากผู้บริหารมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระสุริศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน) (2554) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารต้องมีการควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุ

ให้เป็นไป ตามระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ มีผู้รับผิดชอบด้านการเงิน บัญชี และพัสดุ อย่าง ชัดเจน ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ

1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็น ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร และชุมชน เนื่องจากการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ เสนอแนวทาง คือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์วางแผน และร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นางลักษณ ยูทธสุทธิพงศ์ (2550) ทำ วิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมชาติของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมชาติของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 โดย ภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านหลักความคุ้มค่า และผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมชาติ ของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการ ที่ 13 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนใหญ่ ไม่พบปัญหาใดๆ เพราะทุกคนเข้าใจในหลักการร่วมกัน แต่ยังมี บุคลากรและกรรมการสถานศึกษาบางส่วนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมชาติ ไม่สนใจ กฎ ระเบียบ กติกา และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ควรให้สถานศึกษาและส่วนราชการทุก แห่งควรใช้หลักธรรมชาติในการบริหารจัดการอย่างจริงจัง จะทำให้ดำเนินงาน ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ทุกฝ่ายเข้าใจหลักธรรมชาติ และนำไป ปฏิบัติจริง มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านหลักความรับผิดชอบ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติ งานของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ กำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน สอดคล้องกับผล การศึกษาของ พิศสมัย หมกทอง (2554, หน้า 151) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมชาติ ของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของเขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการ

บริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีความตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการบริหารงาน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

2. จากผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ต่างก็อยู่ในสังกัดเดียวกัน มีสถานะเดียวกัน มีตำแหน่งหน้าที่เหมือนกัน และมีความสนใจศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการทำงานไม่แตกต่างกัน สำหรับประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์น้อยและครูที่มีประสบการณ์มาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารเพื่อประโยชน์ทางราชการ โดยไม่คำนึงถึงวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานของแต่ละบุคคล แต่คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตนาภรณ์ ส่งเสริม (2559) ศึกษาความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยหลักคุณธรรมอยู่ในลำดับแรกรองลงมาคือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม ส่วนหลักความคุ้มค่า อยู่ในลำดับสุดท้าย และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุไรวรรณ แก้วบาง (2558) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อหลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม และการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นธรรมกับการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสถานศึกษาเท่าเทียมกัน โดยการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

1.2 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแจ้งผลประโยชน์ต่างๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเป็นระยะ ๆ และควรชี้แจงรายรับ รายจ่ายของงบประมาณเป็นประจำทุกเดือน โดยการนำรายละเอียดของงบประมาณที่ใช้ไปในโครงการต่าง ๆ ติดบอร์ดหน้าห้องสำนักงานของโรงเรียนให้กับบุคลากรได้ทราบเป็นระยะ ๆ

1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรอบรมให้ทุกฝ่ายเข้าใจหลักธรรมาภิบาล และนำไปปฏิบัติจริง โดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับบุคลากรในโรงเรียน

1.4 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคคลในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน

บรรณานุกรม

- ชาลีล่า ลาหมืด. (2558). ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครู
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์. (2550). สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ สถานศึกษาในเขต
ตรวจราชการที่ 13. นครราชสีมา : สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 8.
ปนัดดา จิตคง. (2555). ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- พิศสมัย หมกทอง. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุริศักดิ์ สุภกิจุใจ (เจียวหวาน). (2554). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา อาเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตนภรณ์ ส่งเสริม. (2559). ศึกษาความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารอบลราชธานี เขต 4.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วัชรพร คุมรถ. (2557). การบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารอบลราชธานีเขต 1.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. วิทยาลัยสันตพล.
- สุขสันต์ วงชมพู. (2559). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- เสริม เกื้อสังข์. (2551). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครตรัง, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- โสภณ จันทวงศ์. (2555). ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารอบลราชธานีเขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.